

La Fundació Bofill i Unescocat demanen concretar en un pla a deu anys el consens per actualitzar el sistema educatiu

+ Adverteixen que davant les desigualtats ampliades per la pandèmia, i per donar suport a l'esforç docent, es requereix encara més un projecte que reforci i posi al dia tot el sistema educatiu.

+ Plantegen que el projecte ha de ser generalitzar i fer sostenible l'actualització educativa perquè arribi a tot l'alumnat, vinculada a l'Agenda 2030, i criden a establir un pla de país a llarg termini que ho faci possible, acordat per les formacions parlamentàries i els ens locals.

+ Subratllen que sense desburocratització i sense reformes estructurals, tots els reptes i necessitats educatives s'aborden en base al sobre esforç i la sobrecàrrega dels docents, com s'està demostrant en la gestió de la pandèmia. I que això no és sostenible.

+ Proposen que el pla contingui quinze compromisos clau, des d'ara fins a l'any 2030. Entre les propostes s'inclouen:

- Un programa intensiu de transformació per a més de 2.500 escoles i instituts.
- L'activació de 250 facilitadors del canvi educatiu, entre inspecció i serveis educatius, que acompanyin anualment a 1.000 centres.
- Una formació i accés inicial a la professió docent competencial i amb període de residència.
- Un pla de reforma de la secundària postobligatòria i de la selectivitat.
- Un programa de recursos, eines i incentius perquè l'any 2024 100 centres amb complexitat ja s'hagin transformat.

Barcelona, 5 d'octubre de 2020

La Fundació Bofill i Unescocat han presentat avui, Dia Mundial dels Docents, una proposta dirigida a les formacions parlamentàries i al món local per tal que s'acordi un pla d'actualització del sistema educatiu que s'avanci al creixement de les desigualtats que està generant la pandèmia i respongui a l'Agenda 2030 i en particular a l'ODS 4: "Garantir una educació de qualitat, inclusiva i equitativa, i generar oportunitats d'aprenentatge al llarg de la vida per a tothom".

Els responsables de les dues entitats, Ismael Palacín i Eduard Vallory, han advertit que **"les desigualtats educatives que està generant la pandèmia aniran a més, i no ens podem permetre que el sistema educatiu en surti més debilitat"**. Per això, més enllà de les accions pilot de transformació que ja ha fet el Departament, han destacat que per haver transformat el conjunt del sistema educatiu l'any 2030 cal impulsar canvis més ambiciosos i a més velocitat. **"Cal un pla amb fites i mesures concretes per fer creïble i sostenible el canvi"**.

La presentació ha coincidit amb la publicació de **[l'avaluació del programa Escola Nova 21](#)** encarregada a uns experts externs. L'informe **constata l'alt impacte de les accions de canvi intensiu** que van tenir els 30 centres de la mostra representativa, així com la influència en l'orientació cap al canvi de les xarxes que van articular mig miler de centres, el que permet planificar accions d'actualització per al conjunt del sistema. Així, apunten que **el coneixement i procediments generats amb l'experiència Escola Nova 21 i amb d'altres permetrien impulsar una gran acció de sistema**. En aquest sentit, assenyalen que **"l'avaluació d'Escola Nova indica que sense una estratègia concreta i ambiciosa per transformar el sistema educatiu, l'actualització no es produirà. Per això proposem un pla amb 15 compromisos concrets"**.

La proposta s'ha presentat **amb el suport d'una llista de 60 persones**: els directors/es de trenta escoles i instituts i trenta personalitats i acadèmiques d'àmbits diversos, de la transformació digital, les ciències experimentals i l'ecologia a la filosofia, l'educació o els drets humans. Entre elles hi ha l'exdirector de la UNESCO **Federico Mayor Zaragoza**; l'arquitecta i presidenta de la Fundació Pasqual Maragall **Cristina Maragall**; el rector de la Universitat Pompeu Fabra **Jaume Casals**; la sociòloga **Marina Subirats**; el director del Barcelona Supercomputing Center **Mateo Valero**; o la presidenta de la Xarxa Mediterrània d'Àrees Marines Protegides **Puri Canals**.

Els responsables de la Fundació Bofill i Unescocat han fet notar que, **abans de la pandèmia, Catalunya ja es trobava en un moment d'emergència educativa, perquè el sistema arrossegava mancances importants des de fa anys**: dèficit pressupostari, baixa equitat, la dificultat pedagògica de fer efectiu el desenvolupament integral de cada

nen i nena amb aprenentatges personalitzats, competencials i globalitzats, o la feble incorporació de les noves tecnologies en la normalitat escolar.

Al mateix temps, en línia amb el lema del Dia Mundial dels Docents d'enguany "**Líders en situacions de crisi que reimaginem el futur**", han destacat que **hi ha una comunitat de docents molt compromesa i que s'ha mobilitzat fortament per dur a terme aquesta actualització**, més encara en temps de pandèmia; però han advertit que **l'esforç no és sostenible des del voluntarisme: cal suport sistemàtic als docents i capacitat per fer el canvi possible**. "El sistema educatiu hauria de donar recursos i eines per al canvi i la qualitat educativa. Ja no es pot demanar més esforç a mestres i professors, ara calen més recursos, desburocratització i reformes estructurals. Actualment tots els reptes i necessitats s'aborden des de la sobrecàrrega i el sobreesforç dels docents."

Ambdues entitats han fet seva la crida del secretari general de Nacions Unides, aquest agost, a l'informe 'Educació durant i després de la COVID-19': "Cal fer passes audaces per crear sistemes educatius inclusius, resilents i de qualitat, adequats per al futur". En aquest sentit, han destacat que **a Catalunya ja hi ha un ampli consens, expressat al Parlament i per les entitats municipalistes, sobre la necessitat d'actualitzar el sistema educatiu; però que per fer-ho possible es necessita un pla interinstitucional i a llarg termini que vagi més enllà de dues legislatures**.

Per això, **han fet una crida a generar un acord transversal de les forces polítiques del Parlament, sumant-hi el món local i en col·laboració amb els agents educatius i socials, per elaborar un pla a 10 anys, des d'ara al 2030, per generar canvis ambiciosos, concrets i contrastables, amb partides pressupostàries adequades, que reforci i posi al dia el sistema educatiu preparant-lo per al futur**.

La transformació educativa permetria deixar enrere un model educatiu excessivament rígid i basta en la memorització a curt termini. Aquest model dificulta poder generar els aprenentatges competencials per al segle XXI i impossibilita personalitzar l'educació per a garantir que cap alumne queda fora de l'èxit educatiu. A Catalunya hi ha una forta voluntat en la comunitat educativa per actualitzar el sistema, però a hores d'ara encara falta molt per a que la transformació sigui generalitzada.

La recerca ha generat evidències sobre quines pràctiques d'aprenentatge responen a com aprenem els humans, i apunten els canvis que cal fer en l'actualització educativa. Un exemple són els 7 principis de l'aprenentatge, que **apunten a la personalització de l'aprenentatge, al treball cooperatiu i globalitzat i a l'avaluació formativa i continuada**, com planteja també el currículum vigent.

Un pla amb 15 compromisos per garantir que l'actualització educativa arribi a tothom l'any 2030

En aquest sentit, proposen 5 objectius de canvi, 5 mesures estratègiques i 5 reformes que hauria de recollir el pla des d'ara fins l'any 2030:

- **S'han d'establir *objectius de canvi concrets* per tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya per garantir una educació de qualitat per a tothom.**
 1. **Autoavaluació dels centres:** El 2030, el 80% dels centres ha d'avaluar de manera continuada la seva actualització, amb una eina compartida.
 2. **Pràctiques d'aprenentatge actualitzades:** El 2030, el 80% de centres adopten pràctiques actualitzades de manera generalitzada a tots els nivells.
 3. **Participació de centres en programes d'acceleració del canvi:** El 2030, el 40% dels centres han participat d'un programa acompanyat de transformació intensiva.
 4. **Participació de docents en formacions per al canvi:** El 2030, el 80% dels centres educatius tenen docents que han participat de formacions intensives per al canvi.
 5. **Participació dels centres en xarxes col·laboratives:** El 2030, tots els centres educatius participen en xarxes orientades a l'actualització.
- **S'ha de fer una *estratègia amb mesures pautades* per a què l'actualització es doni de veritat a tots els centres educatius.**
 1. **Establiment d'uns criteris clars que defineixen què i com és una escola de qualitat.** Es poden fer servir els criteris creats i consensuats per Escola Nova 21 i recollits en la "Rúbrica del canvi" o crear-ne uns de nous d'acord amb totes les evidències i experiències existents.
 2. **Activació de la qualificació com a centres de referència educativa.** Reconeixeria els centres amb pràctiques educatives i característiques que els acostin més als criteris de qualitat esmentats, i permetria difondre bones pràctiques i formar a docents.
 3. **Garantir els equips i recursos per fer arribar les xarxes a tots els centres educatius.** Desplegament de les estructures necessàries per a què les xarxes de centres educatius siguin una realitat a tot el territori i esdevinguin un instrument d'interdependència i d'aprenentatge permanent entre iguals, que complementa la seva autonomia.
 4. **Organitzar un programa intensiu i protocol·litzat d'actualització de centres.** Amb facilitació generadora d'autonomia, lideratge pedagògic, formació en

residència i procediments per escalar la transformació. L'any 2024 800 centres haurien d'haver passat per aquest programa, i 2.200 centres l'any 2030.

5. **Prioritzar l'actualització de centres desfavorits amb mesures per l'equivalència en qualitat.** Cal impulsar recursos addicionals, mesures desegregadores i programes d'acompanyament específics per garantir que els centres amb complexitat implementen l'actualització educativa de manera prioritària. Al 2024 cal haver impulsat programes d'actualització educativa específics en 100 centres amb complexitat.
- **S'han d'impulsar *reformes estructurals* del sistema educatiu per fer possible i sostenible l'actualització.**
 1. **Transformar la formació inicial i la selecció docent.** Fent la formació més competencial i amb un període d'inducció vinculada a centres de referència educativa, i fent una selecció de docents basada en competències. L'objectiu: disposar d'un cos docent on es garanteixin les capacitats competencials.
 2. **Impulsar un nou pla de formació contínua docent que transformi l'actual.** El desenvolupament professional docent s'ha de basar també en els principis de l'aprenentatge i ha de preparar els docents per impulsar l'actualització educativa.
 3. **Fer accions específiques perquè els centres educatius siguin més autònoms.** Cal descarregar de càrrega burocràtica que no aporta valor als centres. En canvi, cal garantir que tenen instruments fàcils per prendre decisions com ara equips, horaris, equipaments, mobiliari i espais. L'equivalència educativa requereix autonomia i interdependència.
 4. **Evolucionar les funcions i paper dels serveis educatius i de la inspecció.** Aquests agents han d'estar capacitats i preparats per a poder donar suport al procés d'actualització i a la millora permanent dels centres.
 5. **Reformar competencialment l'educació post-obligatòria i la prova d'accés a la universitat.** Es tracta d'una mesura clau per a transformar el conjunt del sistema.

La Fundació Bofill i Unescocat obriran una roda de converses amb les formacions polítiques per plantejar-los aquesta proposta, i conviden tots els centres educatius i entitats que coincideixin en la necessitat d'un Pla d'actualització del sistema educatiu per als pròxims 10 anys a què facin sentir la seva veu.

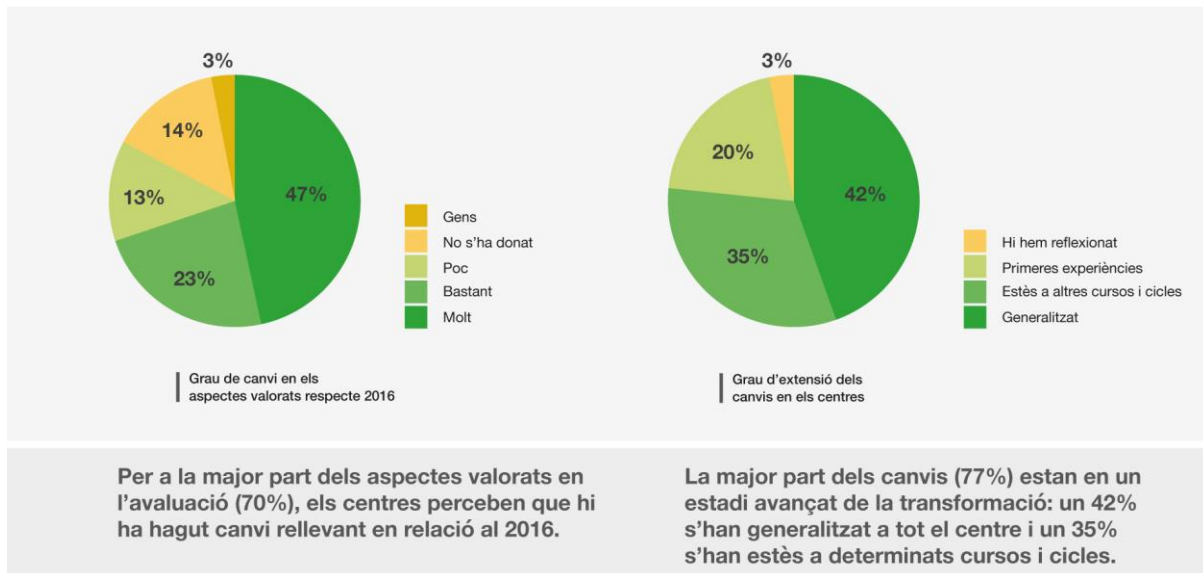
L'avaluació d'Escola Nova 21 apunta a que la transformació educativa no serà possible i sostenible sense un pla ambiciós i sistemàtic per fer efectiu el canvi

Avui també s'ha fet pública l'avaluació externa completa d'Escola Nova 21, que analitza en profunditat els canvis generats pel programa (2016-19).

- **Escola Nova 21 va implicar durant 3 anys a 30 centres educatius en un programa intensiu de transformació (mostra) i a prop de 500 centres en xarxes locals.** Els centres eren de tot tipus tant a la mostra com a les xarxes: públics i concertats; de primària, secundària i instituts escola; i de diferents dimensions i graus de complexitat.

L'avaluació dels centres de la Mostra

S'han produït canvis concrets als centres?

Font: [Primers resultats de l'avaluació d'Escola Nova 21](#)

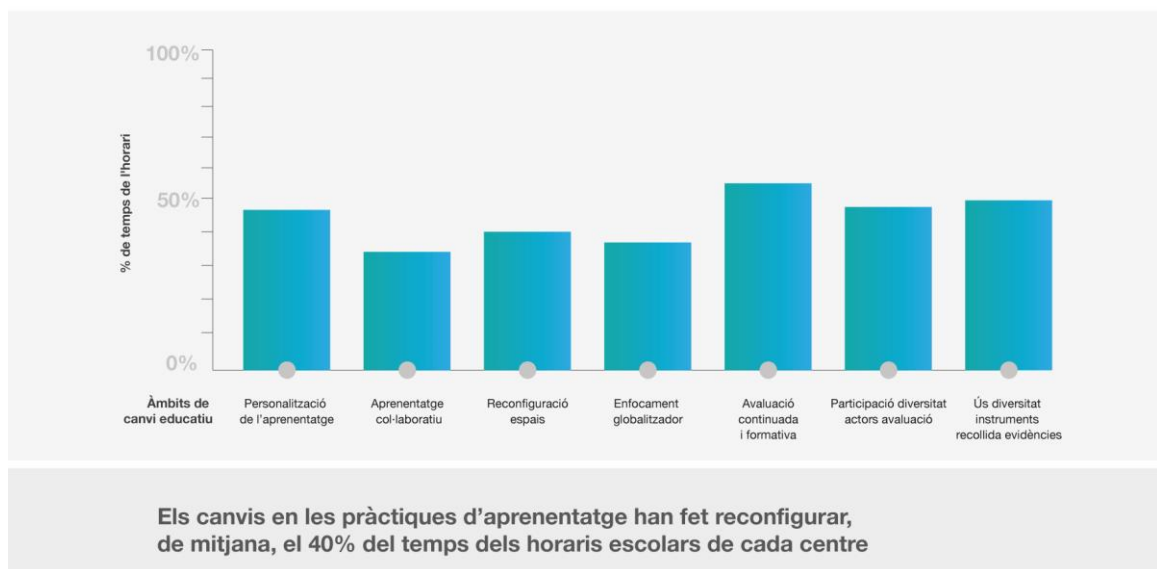

- **Tots els 30 centres del programa intensiu (mostra) van generar transformacions en diferents àmbits:** van impactar de mitjana en el 40% del temps lectiu, introduint noves pràctiques (aprenentatges personalitzats i en base a la col·laboració, reconfiguració d'espais, enfocaments globalitzadors, avaluació continuada i formativa). Tots aquests centres també van introduir canvis a nivell de propòsit del projecte educatiu, a nivell d'organització de centre i en la manera de relacionar-se amb l'entorn.

L'avaluació dels centres de la Mostra

S'han produït canvis concrets als centres?

Font: [Primers resultats de l'avaluació d'Escola Nova 21](#)

- **L'avaluació apunta que si es vol estendre la transformació educativa el sistema ha de donar resposta a 3 grans condicionants.** Per garantir una transformació educativa efectiva cal (1) clarificar quins objectius de canvi i en quina direcció es vol transformar, (2) cal establir programes públics ambiciosos per acompanyar el canvi dels centres educatius, i (3) cal impulsar reformes estructurals del sistema educatiu. Aquests grans condicionants són els que haurien de guiar un pla de transformació del sistema que es desplegui a 10 anys vista.

Sense la transformació educativa no es poden abordar els reptes educatius que Catalunya té al davant

- **El consens internacional i nombrosos estudis apunten a la urgent necessitat de transformar el nostre sistema educatiu.** Catalunya té encara un model educatiu excessivament rígid i basat en la memorització a curt termini. Aquest model dificulta poder generar els aprenentatges competencials per al segle XXI i impossibilita personalitzar l'educació per a garantir que cap alumne queda fora de l'èxit educatiu.
- **Una majoria de docents, centres educatius i famílies ja estan en marxa per a l'actualització educativa.** Afortunadament a Catalunya hi ha una gran voluntat per part de centres educatius, docents i famílies per impulsar aquest canvi. Més d'un 80% dels docents catalans considera que les pràctiques innovadores afavoreixen la millora dels aprenentatges, i prop del 60% de famílies volen més innovació. Però sense una estratègia ambiciosa pública això no serà possible.
- **Existeixen evidències i experiències suficients per concretar la transformació educativa necessària.** Entre d'altres, garantir una educació de qualitat i inclusiva passa per una educació competencial, personalitzada, rica en experiències significatives, col·laborativa, i amb una avaluació continuada i formativa. Unes evidències que estan recollides en evidències internacionals com són els 7 principis de l'aprenentatge. L'experiència d'Escola Nova 21 demostra que estendre aquestes pràctiques no és impossible des del sistema públic si s'empren estratègies clares que ho permeten.
- **La COVID-19 encara ens allunya més dels objectius educatius, i per tant, cal redoblar esforços per estendre la transformació educativa.**
La crisi de la COVID-19 podria ser una excusa per tornar a ajornar les polítiques necessàries. Però precisament el que es necessita és el contrari: l'actual context ha de fer-nos moure de manera ambiciosa per frenar l'increment de desigualtats, i ser l'inici d'una transformació educativa necessària, que culmini l'any 2030 fent arribar una educació de qualitat, inclusiva i equitativa, a tothom.

**Adjuntem el document que conté la proposta:
"Per un pla 2030 d'actualització del sistema educatiu"**

Què entenem per transformació educativa?

L'Agenda 2030 de la UNESCO demana un canvi de paradigma educatiu que garanteixi una educació de qualitat per a tothom

Font: [Dossier de finalització d'Escola Nova 21](#)

